شەتەلدىك ساۋداگەرلەردىڭ قارجى قوسۇ سەنمەن ۇزدىكسىز كۈشەيتتى

ـــ العاشقى توقساندا‌عى جۇڭگو ەكونومىكاسىنا نازار ـــ شەتەل قارجىسىن ورنىقتىرۇ جوننده

جۇڭگو ەكونومىكاسىنا جاڭا نازار

□ شينحۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشىلەرى چىن ۋيۋي، ديڭ لى، جوۋ زىياڭ

جۇڭگونىڭ بەيجىڭى، حۇيجوۋى، امەريكا‌نىڭ دالاسى ـــ ۋش جەر 5G بەينە ەكران بايلانىس تاسىلمەن "بۇلتىق قۇرىلىس باستاۋ‌دى" جارىيالادى... بىرنەشە كۈننىڭ الدىندا وتكىزىلگەن ەرەكشە مەزگىلدەگى ەرەكشە قۇرۇلىس باستاۋ سالتى جالپى 10 ميلليارد دوللار قارجى قوسىلعان ەكسونموبيل حۇيجوۋ ەتىلەن نىسانىنىڭ رەسمي جۇمىس باستاعانىن بەلگىلەدى.

بۇل امەريكا كاسىپورىندارىنىڭ جۇڭگودا دەربەس قارجى قوسپ سالعان تۇڭعىش ءىرى مۇناي حيميا نىسانى. مۇناي باعاسىنىڭ كۇرت تومەندەۋىنە، بازاردىڭ تۇرالاۋىنا مەڭزەس، ەكسونموبيل 4 ـ ايدىڭ باسىندا شەكتەلمەگەن زور مولشەردە ازايتاتىنىن ءارى ءشىنارا قارجى قوسۇ شەشىمدەرى مەن ءۇندىرىس قيمىلدارىن كەشەۋىلدەتەتىنىن جاريالاعان بولاتىن، الايدا ونىڭ جۇڭگوعا قارجى قوسۇى ءالى دە جالعاسپ كەلەدى.

"نسانىنىڭ قارجى قوسۇ كولەمى زور، ۇستەمە قۇنى جوعارى، سەرىكتەستىك جونىندەگى ستراتەگيالىق مانگە يە، ەكى جاق جونىندەگى ءوزارا پايدا جەتكىزىپ، ورتاق يگىلىككە كەنەلتەدى"، ـ دەدى ەكسونموبيل (جۇڭگو) قارجى قوسۇ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى ژان ليفان.

ىندەتتىڭ سوققىسى الدىندا، ەلمىز ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ جانە ەكونومىكالىق، قوعامدىق دامۇدى ءبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتپ، ەل ىشىندەگى ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ جاعدايى ۇزدىكسىز جاقسارىپ، ءوندىرىس، تۇرمىس ءتارتىبى جەدەل قالپىنا كەلدى. ءبىر قىدىرۇ شەتەل قارجىسىن ورنىقتىرۇ ساياساتىنىڭ اسەر ەتۋىنەدە، جۇڭگوداعى شەتەل قارجىلاندىرعان كاسىپورىندارىدىڭ جۇمىسى، ءوندىرىسى جەدەل قالپىنا كەلىپ، ءىرى نساندارىدىڭ قۇرىلىس ورنىقتى ىلگەرىلەدى.

ساۋدا دەستەرى مينيسترلىگىنىڭ بۇكىل ەلدەگى 8700دەن استام شەتەل قارجىلاندىرعان ءتۇينەدى كاسىپورىندارعا جۇرگىزگەن تەكسەرۋى 4 ـ ايدىڭ 14 ـ كۇننە دەيىن، ءوندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇ مولشەرى 70%تەن اسقان كاسىپورىندارىدىڭ 72.8%تى يەلەگەندىگىن ايگىلەدى.

"شەتەل قارجىسىنىڭ نەگىزگى جاعدايى جالپى جاقتان ورنىقتى بولدى، شەتەل قارجىلاندىرعان كاسىپورىندارىدىڭ جۇڭگوداعى ءوندىرىسى، تيجاراتى بىرتىندەپ قالىپتى ارناعا ءتۇستى، تاپسىرىستى ورىندادى جاعدايى ۇزدىكسىز جاقسارىدى، شەتەلدىك قارجىگەرلەردىڭ سەنىمى ۇزدىكسىز كۇشەيە ءتۇستى". مەملەكەتتىك دامۇ جانە رەفورما كوميتەتىنىڭ اقپارات مالىمدەمەشىسى يۋان دا بىلاي دەدى: شەتەل قارجىلاندىرعان ءبىر توپ جاڭا نسانىدار جاقىن ارادا تياناقتانادى، بۇل ەلىمىزدىڭ قارجى قوسۇ ورتاسىنىڭ ورنىقتىلىعى مەن توزىمدىلىگىن تولىق ءتۇسىندىردى.

الايدا نازار اۋدارۋعا تاتيتىنى، شەكارا سىرتىندا‌عى ندەت ۇزدىكسىز ءورشىپ، ەلىمىزدىڭ شەتەل قارجىسىن باۋراۋىنا جانە شەتەل قارجىلاندىرعان كاسىپورىندارىدىڭ جۇمىستى، ءوندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇىنە جاڭا سايىس الا كەلدى.

ساۋدا دەستەرى مينيسترلىگى شەتەل قارجىسى مەكەمەسىنىڭ باستىعى زۇڭ چاڭچيڭ تالداۋ جاسىپ بىلاي دەدى: شەتەلدىك جوعارى دارەجەلى باسقارۋشىلاردىڭ، تەحنيكالىق قىزمەتكەرلەردىڭ شەكارادان ءوتىپ جۇڭگوعا كەلۋى اناعۇرلىم كوپ شەكتەمەگە ۇشىرادى؛ ەۋروپا مەن امەريكادا‌عى كوپتەگەن جەرلەردە پورتتارى جابىلىپ، اۋياتسيا لەنيالارى ۇشۇدان توقتاتىلدى، اۋە تاسىمال قۇاتى ازايىپ، قاراجاتى زور مولشەردە جوعارىلادى؛ ەۋروپا، امەريكا، جاپونيا، كورەيادا‌عى كوپتەگەن جەرلەردە زاۋودتار توقتاپ، شەتەل قارجىلاندىرعان كاسىپورىندار قاجەت ەتكەن ءىشنارا جوعارى تەحنيكالىق ارالىق بولشەكتەردىڭ، جاڭا ماتەريالداردىڭ قامدالۋى ءۇزىلدى؛ شەكارا سىرتىنىڭ سۇرانسىز تومەندەپ، تاپسىرىستار كۇشىنەن قالدىرىلدى نەمەسە كەشكىتىرىلىپ، كاسىپورىن تيجاراتىنىڭ دامۇىنا جاڭا سوققى الىپ كەلدى.

الەمدىك ىندەتتىڭ مەملەكەت اتتاعان قارجى قوسۇعا جاساعان ىقپالى دا ۇلعايىپ كەلەدى. بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى ساۋدا جانە دامۇ كەڭەسىنىڭ مەجەلەۋىنە قاراعاندا، ىندەت جانە ونىڭ تۇدىرۇى مۇمكىن بولعان الەمدىك ەكونومىكانىڭ توقىراۋى بيىل جەر شارى كولەمىندە شەتەلدىڭ تىكەلەي قارجى قوسۇ مولشەرىن 40% تومەندەتەتىن كورىنەدى. "بالىكۇلشەنىڭ" كىشىرەيۋى حالقارالىق قارجى باۋراۋ باسەكەسىن اناعۇرلىم شيەلەنىستىرەدى.

بيىل 1 ـ ايدان 3 ـ ايعا دەيىن، ەلىمىزدىڭ ءىس جۇزىندە پايدالانعان شەتەل قارجىسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 10.8% تومەندەپ، ىندەتتىڭ سوققىسى كورىنەتتى بولعان. ىندەتتىڭ ىقپالىن جەڭىلدەتۋ ءۇشىن، ءتۇرلى ساياساتتار، شارالار دا ۇزدىكسىز كۇش سالۋدا.

جياڭسۋ ولكە، قالا، اۋدان (رايون) ءۇش دارەجەلى قىزمەت وتەۋدى سايكەستىرۇ مەحانيزمىن ورناتىپ، حانيۋەل، LG حيمياسى سياقتى كوپتەگەن مەملەكەت اتتاعان سەرىكتەستىكتەردىڭ سايكەستى كاسىپورىندارىنىڭ جۇمىستى قالپىنا كەلتىرۇىن ىلگەرىلەتتى؛ گۋاڭدۇڭ باسىق، ەكسونموبيل سياقتىلاردىڭ كەلىسىم جاتقان، سالىنىپ جاتقان ءتۇينەندى نسانداردىڭ تەز ىلگەرىلەتپ، كاسىپورىن تيجاراتىنىڭ داۋىنا جاڭا سوققى الىپ كەلدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

بيىل رايونمىز ساياحات قىزمەت وتەۋ قۇرىلعىلارىنىڭ دەڭگەيىن ءوسىرۋ ارەكەتىن جۇرگىزىپ، 880 ميلليون يۋان قارجى قوسپ، 73 ساياحات كورىنىس ءوڭىرى قۇرىلىس نسانىن، 21 ساياحاتپەن قاتىستى الۋەمەتتىك قىزمەت وتەۋ قۇرىلعىلارى قۇرىلىسى نسانىن، 479 ساياحات دارەتحاناسى قۇرىلىسى نسانىن جانە 1990 ساياحات حالقتىق تۇسەلحانا‌سى قۇرىلىسى نسانىن جۇرگىزدى؛ S101 جەلىسى، التاي ـ قوم تاس جولى، تاشقورعان ـ ياركەن بايىرعى جولى، چى ـ شى بايىرعى جولى، ۇرىمجىدەن بۇرىلتوعايعا دەيىنگى جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول سياقتى سايات قاتىناسى جانە سايكەستى قۇرىلعىلار قۇرىلىسى نسانىنىڭ جۇرگىزىپ، ساياحات قىزمەت وتەۋى اترەتىن قۇردى، قىستاق ءارقايسى الەۋمەتتىك اۋماق، قىستاق تۇرعىندار كوميتەتەرى تەلەفونمەن، ۋىچاتپەن حابارلاسۋ، وتباسىلارىنا بارۋ سياقتى كوپ ءتۇرلى ءتاسىل قولدانىپ، جالعىزدىق قارتتار، قيىنشىلىقتا قالعان بالالار، سالماقتى ناۋقاستار مەن اۋىر مۇگەدەكتەر سياقتى ەرەكشە قاۋىمعا جالپى بەتتىك ءبىر ـ بىرلەي تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، وتباسىلارىن ارالاپ، حال سۇراپ، ناقتى جاعدايدى يەلەپ، بەتپە ـ بەت قىزمەت وتەپ، قيىنشىلىقتارىن شەشۋگە كومەكتەسىپ، ەرتە بايقاۋ‌دى، ەرتە ارالاسۋدى، ەرتە قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋدى جۇزەگە اسىردى. سونىمەن بىرگە، بۇكىل رايوندا قيىنشىلىعى بار بۇقارانىڭ تالاپ ـ تىلەگىن قابىلدايتىن اۋتونومىيالى رايون، ايماق، اۋدان 3 دارەجەلى ىستىق لەنيا تەلەفونىن اشىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ قيىنشىلىقتارى مەن قاجەتتەرىن جان ـ جاقتى يەلەپ، دەر كەزىندە كومەكتەسىپ شەشپ، قيىنشىلىعى بار بۇقارانىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن شىنايى قامتاماسىز ەتتى.

مەكەن ـ جايىمىز: ءۇرىمجى قالاسى ياڭزىجياڭ جولى 1 – ءنومىرلى اۋلا، پوچتا ءنومىرى: 830051، فاكس: 5593305 ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان

(باسى 1 ـ بەتتە)

بيىل ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ كەزىندەگى حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىن ويداعىداي ىستەۋ ءۇشىن، رايونمىز كىرىسى تومەن قاۋىمدى، اسىرەسە، قينىشىلىعى بار قاۋىمدى قامتاماسىز ەتۋ سەرپىنىن ارتتىردى، "ءبىز ءبىرسپىرا قامقورلىق جاساۋ، كومەكتەسۋ، سۇيەمەلدەۋ شارالارىن قولدانىپ، ساياساتتىق قارجى جاعىنان قولداۋ كورسەتىپ، قينىشىلىعى بار بۇقارانى تومەنگى شەكتەن تۇسرەمەي قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىن جاپىپاي تياناقتاندىرىپ، ولاردىڭ نەگىزگى تۇرمىستىق قاجەتتىن قامتاماسىز ەتتىك"، ـ دەدى اۋتونومىيالى رايوندىق حالىق دەستەسى كومىتەتىنىڭ ورىنباسار باسىتعى لي يۇڭفۇك.

اۋتونومىيالى رايوندىق حالىق دەستەسى مەڭگەرمەسىنىڭ ساناعىنا نەگىزدەلگەندە، 1 ـ توقساندا رايونمىز قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋ جاردەم قارجىسىنان 2 ميلليارد 180 ميلليون يۋان تاراتىپ، ءبىر تۇتاس جوسپارلاۋ ارقىلى قالا ـ اۋىلداعى ەڭ تومەنگى تۇرمىستى قامتاماسىز ەتۋگە، جەتىم بالالاردىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋگە، ەرەكشە قينىشىلىعى بار ارلاردى قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋگە، باعىپ ـ قاعۋعا، ۋاقىتشا قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋگە، سەرگەلدەڭ بولىپ قايىر تىلەۋشىلەردى قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋگە جۇمساعان.

بۇكىل رايوننىڭ قالا ـ اۋىلدارىندا‌عى ەڭ تومەنگى تۇرمىسى قامتاماسىز ەتىلەتىن وبيەكتىلەرگە ەڭ تومەنگى تۇرمىستى قامتاماسىز ەتۋ قارجىسىن جەدەل الۋدا قاراجاتىن جەدەل الۋنا ايلىلىق جاسادى. ساياسات جاريالانعانىنان بەرى، بۇكىل رايوندا ەڭ تومەنگى تۇرمىستى ۋاقىتشا قامتاماسىز ەتۋ قارجىسىنا ءوتىنىش تۇرگە ايرۋ تەحنيكاسى جوننده باستاماسىن قالاسندا جالعاستى 18 جىل بويى كىسى ءولىمى دەلوسىن اشۋ سالىستىرماسى 95%تەن جوعارى بولىپ، 6 جىل بويى كىسى ءولىمى دەلوسى سول جىلى تولىق اشىلىپ، مەملەكەت بويىنشا قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى ءبىر تۇعا اينالادى.

گۇ يىڭدە 100گە جۇتق دەلو جاعدايىنا تالداۋ جاساۋ ەستەلگى بار، وندا تۇرپان ءجۇزىم باعى قوناق قابىلداۋ ورتالعىنىڭ "كەشكى بازار" نسانى دا اياقتالۋ الدىندا تۇر، كورىنىس ءوڭىرىنىڭ كاسپ كۇيى ونان ارى مولايىپ، نەگىزدىك قۇرىلعىلار ونان ارى كەمەلدەنە تۇسەدى.

4 ـ ايدىڭ باسىندا بۇرشىن اۋدانىنان قاناس اۋەجايىنا دەيىنگى قوس باعىنتا 4 اۋتوكولىك قاتىناۋىن 1 ـ دارەجەلى تاس جول قۇرىلىسى نسانى جۇمىستى قالىپنا كەلتىردى، مەجەمەن بىيل قىس ماۋسىمىنان بۇرىن 1 ـ قۇرىلىس جول بولىگى اياقتالدى جانە كولىك قاتىناۋ شارت ـ جاعدايىن ازىرلەيدى، سول كەزدە بۇرشىننان قاناسقا دەيىنگى قاتىناس ـ تاسىمال شارت ـ جاعدايى مەن قۇاتى زور دارەجەدە جوعارىلاپ، قالىڭ بۇقارانىڭ جانە ساياحاتشىنىڭ جولاۋشىلاۋىنا قولايلىلىق جارالدى.

اراتۇرىك تۇراڭعى ورمانى ەكولوگيالىق باقشا كورىنىس ءوڭىرى ساياحاتشىلاردى جوعارى ساپالى ساياحاتپەن قامداۋ ءۇشىن، 4 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇننەن باستاپ ساياحات ءوڭىرىن بەكىتىپ، ساياحات ءوڭىرى ىشىندەگى جول، كولىك توقتاتۋ الاڭى، ساياحاتشىلارعا قىزمەت وتەۋ ورتالعى سياقتى نەگىزدىك قۇرىلعىلار قۇرىلىسىنىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتىپ، ورەسىن كوتەردى جانە ولشەمدەستىرە جاڭالاۋ جۇرگىزدى.

سانجى حۇيزۇ اۋتونومىيالى وبلىسى ىركەس ـ تىركەس كوكتەمگى سەيىل ـ گۇل تاماشالاۋ ساياحاتى، بالا ـ شاعاسىمەن ساياحاتتاۋ، مادەنيەت ساياحاتى، اۋىل ـ قىستاق ساياحاتى، ۇلتتىق سالت ـ سانا ساياحاتى، قىزىل ءتۇستى ساياحات سياقتى جەلىلەس ونىمدەردى شعاردى؛ بۇراتالا موڭعۇل اۋتونومىيالى وبلىسى "ساياحات + اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ" توعىسا دامۇىن ساياحات كاسىبىن جوعارى ساپادا دامىتۋدىڭ ماڭىزدى تۇتقاسى رەتىندە ۇستاپ، ەرەكشە اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرى ساياحات تاۋارىن اشۋدا جانە جەتىلدىرۋدە ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتپ، ەرەكشە ساياحات تاۋارى ماركاسىن قالىپتاستىردى؛ بۇرشىن اۋدانى جاۋھار ساياحات ونىمدەرىن شعارىپ، شاعىن كولەمدە ۇيىرمە قۇراپ ساياحاتتاۋعا، ەركىن ساياحاتشىلارعا مەڭزەس، "ساپار جولىنداعى كورىنىستەر تاۋ ـ وزەندى 'ماس' قىلار، ەرتەگىدەي قالاشىق ءتۇنى كوڭىلگەدى 'حوش' قىلار" تاقىرىبىندا جەلىلەس قيمىلدارىدا شعاردى؛ كورلا قالاسى اس ـ سۋ قوعامىمەن، مەيمانسارايى كاسپ سالاسىمەن بەلسەنە سايكەسىپ، كەدەي وتباسىلارىنا قاراتا اس پىسىرۋ، قىزمەت وتەۋ، تازالىق سياقتى شەبەرلىكتەرگە باۋلۋ ورىستەتتى... تيانشاننىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگىنە كوز جىبەرسەك، جەر ـ جەر تۇگەلدەي قاتتى بولشەك قۇرىلىسىن كۇشەيتۋ، كورىنىس ءوڭىرى قىزمەت وتەۋشىلەرىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتۋ، جاۋھار جول جەلىسى جانە ساياحات ونىمدەرىن ينتەرنەت ارقىلى ساتۋ، جالپىلاما‌سىرۋ سياقتى تاسىلدەر ارقىلى اناعۇرلىم ساپالى قىزمەت وتەۋمەن ساياحات كاسىبىنىڭ جوعارى ساپامەن دامۇىن ىلگەرىلەتتى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

بيىل ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ كەزىندەگى حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ سايساتىن جاساپ، جارىيالاپ، ءار ادامعا اينا 450 يۋان بەرۋ ولشەمى بويىنشا، ىندەتتەتىڭ ىقپالىمەن سىرتقا شىعىپ جۇمىس ىستەۋگە شاراسىز قالعان، كىرىسى جوق، تۇرمىستىق تابىس كوزى بولماعان، نەگىزگى تۇرمىسى قينىشىلىق قىسپاعىندا قالعان قالا ـ قالاشقىتىڭ جەرگىلىكتى نوپوسىندا‌عى وتباسىلاردى ەڭ تومەنگى تۇرمىستى ۋاقىتشا قامتاماسىز ەتۋ كولەمىنە دەر كەزىندە ەنگىزىپ، قامتاماسىز ەتىلۋگە تيىستىلەرىن مۇمكىندىگىنشە قامتاماسىز ەتىپ، بىردە ـ ءبىرىن قاعىس قالدىرمادى.

حاۋىپ ـ قاتەرگە توتەپ بەرۋ قابىلەتى سالىستىرمالى ءبىرشاما ءالسز، ارحيۋ تۇرعىزىلىپ، كارتچكالاندىرىلعان كەدەي وتباسىلار، وڭاي قايتالاي كەدەيلەسەتىن، وڭاي كەدەيلەسەتىن وتباسىندا‌عى سالماقتى ناۋقاسقا شالدىققاندار، اۋىر مۇگەدەكتەر، ت.ب جوننده اۋتونومىيالى رايونمىز تومەنگى شەكتەن تۇسرەمەي قامتاماسىز ەتۋ شارالارىن ونان ارى كەمەلدەندىرىپ، "ءبىر كىسىلىك وتباسى بويىنشا ەڭ تومەنگى تۇرمىستى قامتاماسىز ەتۋ كولەمىنە ەنگىزۋ، ءبىر جىلدا تىزىمنەن بىرتىندەپ شەگەرۋ مەرزىمى" سىندى حالىققا ءتيىمدى ساياسات بەلگىلەدى. سونىمەن قاتار، جاسىل ارنا اشىپ، جۇمىس ءتارتىبىن نقشامداپ، ۇقىمتى تومەنگە بەرىپ، ماتەريالى كەمشىل بولسا دا تەكسەرىپ بەكىتۋ، الدىمەن قۇتقارىپ ـ كومەكتەسىپ، قينىشىلىعى بار بۇقارانىڭ ەڭ تومەنگى تۇرمىستى قامتاماسىز ەتۋ قاراجاتىن جەدەل الۋنا ايلىلىق جاسادى. ساياسات جاريالانعانىنان بەرى، بۇكىل رايوندا ەڭ تومەنگى تۇرمىستى ۋاقىتشا قامتاماسىز ەتۋ قارجىسىنا ءوتىنىش بەرگەن 36 مىڭ وتباسى، 95 مىڭنان استام ادامنىڭ جۇمىسىن ءبىتىرىپ، ەڭ تومەنگى تۇرمىستى ۋاقىتشا قامتاماسىز ەتۋ قارجىسىنان 42 ميلليون 750 مىڭ يۋان تاراتىپ، ۋاقىتشا قينىشىلىقتا قالعان بۇقارانىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن ءونىمدى قامتاماسىز ەتتى.

ءتۇرلى قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋ ساياساتتارىنىڭ ناقتى تياناقتانۇىنا كەپىلدىك ەتۋ ءۇشىن، اۋتونومىيالى رايوندىق حالىق دەستەرى مەڭگەرمەسى ىرىقتى تۇردە بايقاۋ، دەر كەزىندە مالىمدەۋ مەحانيزمىن ورناتىپ، اقاۋسىزداندىرىپ، حالىققا قولايلى قىزمەت وتەۋ اترەتىن قۇردى، ءارقايسى الەۋمەتتىك اۋماق، قىستاق تۇرعىندار كوميتەتەرى تەلەفونمەن، ۋىچاتپەن حابارلاسۋ، وتباسىلارىنا بارۋ سياقتى كوپ ءتۇرلى ءتاسىل قولدانىپ، جالعىزدىق قارتتار، قيىنشىلىقتا قالعان بالالار، سالماقتى ناۋقاستار مەن اۋىر مۇگەدەكتەر سياقتى ەرەكشە قاۋىمعا جالپى بەتتىك ءبىر ـ بىرلەي تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، وتباسىلارىن ارالاپ، حال سۇراپ، ناقتى جاعدايدى يەلەپ، بەتپە ـ بەت قىزمەت وتەپ، قيىنشىلىقتارىن شەشۋگە كومەكتەسىپ، ەرتە بايقاۋ‌دى، ەرتە ارالاسۋدى، ەرتە قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋدى جۇزەگە اسىردى. سونىمەن بىرگە، بۇكىل رايوندا قيىنشىلىعى بار بۇقارانىڭ تالاپ ـ تىلەگىن قابىلدايتىن اۋتونومىيالى رايون، ايماق، اۋدان 3 دارەجەلى ىستىق لەنيا تەلەفونىن اشىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ قيىنشىلىقتارى مەن قاجەتتەرىن جان ـ جاقتى يەلەپ، دەر كەزىندە كومەكتەسىپ شەشپ، قيىنشىلىعى بار بۇقارانىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن شىنايى قامتاماسىز ەتتى.

ۋلتتىڭ گۇلدەنۋى جولىندا . درجۇرەك قۇربانداڭ شەجىرەسى

گۇ يىڭ: ادالدىقتى قانىمەن جازعان "جياڭحاي مايتالمان بارلاۋشىسى"

گۇ يىڭ (وڭدا) ءبىر رەتكى دەلوعا تالداۋ جاساۋ جيىنىندا قىزمەتتەستەرىنە دەلوعا تالداۋ جاساپ بەرۋدە (2010 ـ جىلى 1 ـ ايدىڭ 27 ـ كۇنى تۇسىرىلگەن).

□ سۇرەتتى شينحۇا اگەنتىگىنىڭ ءتىلشىسى حان يۇيچيڭ تۇسىرگەن

شينحۇا اگەنتىگىنىڭ نانجيڭنەن بەرگەن حاباري (ءتىلشى **چيۇ بيڭچيڭ**). "ءبىر ادام ءومىرىنىڭ ۇزىندىعىن بەلگىلەي المايسىڭ، ءومىرىڭنىڭ ءۇرىسىن كەڭگە جايا الادى". جياڭسۋ ولكەسى نانتۇڭ قالاسى قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى قىلمىستىق ىستەر ساقتىسى تارماق اترەتىنىڭ بۇرىنعى باستىعى گۇ يىڭنىڭ دەلو جاعدايى ەستەلىگىندە وسىنداي ءبىر سويلەم ءسوز جازىلعان.

دەمالىسقا شىعۋدان بۇرىن ول ەڭ سوڭعى 2 رەتكى كىسى ءولىمى دەلوسىن اشۋ جولىندا كۇرەسكەرلىك بەينەمەن جانى سۇيەتىن قىلمىستىق ىستەردى بارلاۋ قىزمەت ورىندا قۇلاپ، ىستىق قانىمەن "ءومىرىم ياقتالماينىشا، ۇلەس قوسۋدى توقتاتپايمىن" دەگەن ءومىر تالپىنىسىن ايگىلەدى.

1953 ـ جىلى دۇنيەگە كەلگەن گۇ يىڭ اۋىل ـ قىستاقتا تۇسكەن، اسكەر بولعان، جۇمىسشى بولعان، كەيىن كەلە قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمەتىنە قاتىناسقان. ول ۇزىبەي ۇيرەنىپ، قىلمىستىق ىستەردى بارلاۋ تەحنيكاسىن بار زەينىمەن زەرتتەپ، دەلو اشۋ قابىلەتىن جوعارىلاتادى. ونىڭ باسشىلىعىندا تۇتاس نانتۇڭ قالاسىندا جالعاستى 18 جىل بويى كىسى ءولىمى دەلوسىن اشۋ سالىستىرماسى 95%تەن جوعارى بولىپ، 6 جىل بويى كىسى ءولىمى دەلوسى سول جىلى تولىق اشىلىپ، مەملەكەت بويىنشا قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى ءبىر تۇعا اينالادى.

گۇ يىڭدە 100گە جۇتق دەلو جاعدايىنا تالداۋ جاساۋ ەستەلگى بار، وندا ءاربىر دەلوعا جاساعان قورىتىندىسى، تالداۋ‌دا‌ى جانە ساقتى بولعان 30 جىلدان استام ۋاقىتتان بەرگى ويلارى مەن تۇسىنىكتەرى جىپىرلاي ەستەلىككە النعان. مۇنىڭ ىشىندەگى ءبىر داڭقتى ىشكى مۇقاباسىنا :"بۇقارا قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمەتىنە باعا بەرگەندە، شەشۋشىسى دەلو اشۋعا قارايدى" دەپ جازىلعان. ول تەك دەلو تۇيىلدى ەكەن، ءسوزسىز، ءىز ـ دەرەك قالادى ەكەن، ءسوزسىز، بايقالادى، پايداسى تيەدى دەگەنگە كامىل سەنەتىن.

2004 ـ جىلى جيدۇڭداعى "19 ـ مامىر" كىسى ءولتىرىپ، مۇرىدە ورتەۋ دەلوسىندا قىلمىس كۇمانىدىسى دەلو تۇرعىنانىن كەيىن، وقيعا تۇيىلعان جەردى بەزىنىمەن ورتەپ جىبەرەدى، وقيعا تۇيىلعان جەردى توڭىرەكتەگى بۇقارا جانە ءورت وشىرۋشىلەر ءورت وشىرگەندە تاپتاپ كەتكەندىكتەن، دەلو جاعدايىن تەكسەرۋ توتەنشە قينىشىلىققا ۇشىرايدى. گۇ يىڭ بارلاۋشىلاردى باستاپ وقيعا تۇيىلعان جەردە قالعان ءبىر جۇپ ساندالدان باستاپ كىرىسپ، قىلمىس كۇماندىسىنان قالعان قايىزعاقتان النعان بيولوگيالىق تەكسەرۋ ماتەريالىنان 3 ادامنان كوپ DNA ارالاسپا سپەكترىن ءساتتى جاسىپ شىعىپ، ەڭ سوڭىندا تۇقىم قۇالاۋ گەنىن سارالاۋ ارقىلى قانقۇيلىنىڭ قىلمىسىن مويىنداتادى.

جاڭالىق اشىپ، تىنباي قورىتىندىلايتىن گۇ يىڭ باستان ـ ايىاق قىلمىستىق ىستەردى بارلاۋ رەفورماسىن دامىتۋدىڭ الدىڭعى لەگىندە جۇرەدى. ول كەزىپ ءجۇرىپ قىلمىس وتكىزۋدىڭ الدىن الۋ جانە وعان سوققى بەرۋ ساقتىق مەحانيزمىن ورناتىپ، قاتەرلى شوعىردى باسقارۋ ـ تىزگىندەۋ جۇيەسىن زەرتتەپ جاساپ، قىلمىستىق ىستەردى بارلاۋ نەگىزدىك قىزمەتتەنىدەگى "ءتورتتى ءبىر تۇلعالاندىرۋ" ءادىسىن نزدەنىس جاسايى وتىرىپ قورىتىندىلاپ، قىلمىستىق ىستەردى بارلاۋ نەگىزدىك قىزمەتتىن ولشەمدەندىرۋ قۇرىلىسى سياقتىلاردى الدىمەن جولعا قويدى. ول ەسكى مۇرىدە سۇيەگىنىڭ DNAسىن تەكسەرۋ ـ ولشەۋ، ساراپتاۋ جانە ABO گەنىن تۇرگە ايرۋ تەحنيكاسى جوننده باستاماسىن جاساپ، ەل ىشىندەگى تولتىرادى.

كورنەكتى قىزمەت ناتيجەسىنىڭ ارقاسىندا، گۇ يىڭ ىلگەرىندى ـ كەيىندى 30 رەتتەن استام قوعام حاۋىپسىزدىگى مينيسترلىگىنىڭ، جياڭسۋ ولكەسىنىڭ مارالاتاۋىنا يە بولىپ، "مەملەكەتتىك تاڭداۋلى حالىق ساقشىسى"، "جياڭسۋ ولكەلىك ەڭبەك ەرى"، ت. ب اتاعى بەرىلەدى. 2005 ـ جىلى ونىڭ باستاماشىلدىعىنداعى قىلمىستىق ىستەر ساقشى تارماق اترەتىنە مەملەكەتتىك كەڭەس جاعىنان "شايقاس جاساۋعا ەرەكشە شەبەر قىلمىستىق ىستەر ساقشى اترەتى" داڭق اتاعى بەرىلەدى.

2010 ـ جىلى 8 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن جياڭسۋدىڭ نانتۇڭنىدا ناجاعاي جارقىلداپ، شەلەكتەپ نوسەر قۇيادى. جۇڭقتان بەرى اۋىل ـ قىستاقتاردا ۇيگە كىرىپ ۇرلىق ىستەۋ دەلوسىنىڭ كوپ تۇلعانىن ويلاعان گۇ يىڭ دەلو جاعدايىنا تالداۋ جاساۋ جيىنىن اشىپ بولماعانىن كەيىن، تەز ارادا رۇدۇڭعا جەتىپ دەلو اشۋعا جەتەكشىلىك ەتۋگە بەكيدى. بىرەۋلەر وعان جاڭبىر ازايعانىنان كەيىن ءجۇرۇدى ءناسيحاتتايدى، "دەلو جاعدايى ءتيىمدى ءناسيحاتتايدى، بۇيرىق، ءبىر سەكۇندتا كەشەۋىلدەتۋگە بولمايدى!" گۇ يىڭ وسى ءسوزدى ايتادى دا، بارلاۋشىلاردى باستاپ جاڭبىرلاتىپ جولعا شعادى.

تۇستەن كەينگى ساعات 4 مولشەرىندە اۋتوكولىك تۇڭجوۋ رايونى شىزۇڭ قالاشىعى جول بولەگىنە جەتكەندە، قاراما ـ قارسى كەلە جاتقان ءبىر تراكتورمەن سوعىلىپ قالادى. گۇ يىڭ اۋىر جارالانىپ، دەرەۋ شىياحاناعا شۇعىل قۇتقارۋ ـ مەدەۋگە جەتكىزىلگەنمەن، ءبىراق ونىڭ قوس جاناري ماڭگى جۇمۇلى كۇيىندە قالادى.

ءومىر بويى جۇرەك قانىن قىلمىستىق ىستەرگە سوققى بەرۋگە، كىسى ءولىمى دەلوسىن اشۋعا ارنالعان وسى ءبىر قايسار جان ءوزى ومىرىمەن قورعاعان نانتۇڭنىڭ بايتاق دالاسىندا ماڭگىلىك ۇيقىعا كەتەدى. 2011 ـ جىلى 9 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى گۇ يىڭعا "مەملەكەتتىك قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى 1 ـ دارەجەلى قاھارمان ۇلگى" اتاعى تولىقتاپ بەرىلەدى.